

TRILATERAL VERDA

ELS NOSTRES IDEOLÒGICS ECOLOGISTES

L'ecologia política a Catalunya s'ha forjat des de l'autonomia i l'acció de base. Els partits polítics tradicionals, d'esquerres i de dretes, consolidats després dels Pactes de la Moncloa, han acabat sota el control de famílies benestants emparentades i solidàries entre elles; ben relacionades amb els directius de les «caixes» i amb els grans grups econòmics dels països.

SANTIAGO VILANOVA →

PERIODISTA I CONSULTOR AMBIENTAL

L'ecologisme va néixer els anys vuitanta sense padrins, verge d'interferències, impulsat per gent de comarques, per un grup de periodistes combatius i científics i tècnics crítics procedents del camp de la biologia, la geografia i l'energia. Això va marcar decisivament l'evolució d'aquesta ideologia que començava a emergir quan els partits d'esquerres encara no havien tocat poder. Érem incòmodes i incontrolables. Probablement, si els pioners verds haguéssim format part d'algunes d'aquestes famílies reconegudes i influents els suports logístics haurien estat uns altres.

EL MIRALL FRANCÈS

França va ser el primer mirall de l'ecologisme català a nivell de pensament i acció. La tasca periodística i ideològica de Michel Bosquet (André Gorz) seria decisiva per formar la metodologia i l'estil de la informació ecologista dels anys setanta i vuitanta. Al mateix temps que ens il·lustràvem amb els seus articles a *Le Monde* i a *Le Nouvel Observateur*, ens arribaven també revistes com *La Gueule Ouverte* i *Le Sauvage*, amb articles de René Dumont, Brice Lalonde i Dominique Simonnet. (L'ecofeminista Pilar Sentís va traduir el llibre de Simonnet *L'écologie* per a l'editorial Gedisa). Les revistes *Userda*, *Alfalfa*, *El Ecologista* o *Transició* intentaven, des de Catalunya o des de l'Estat espanyol, emular aquell periodisme alternatiu de qualitat i denúncia.

Paral·lelament, a França sorgia amb força el moviment ecopacifista a Larzac (Lanza del Vasto) contra les maniobres militars, els reactors nuclears, les mines d'urani i l'ocupació de platges amenaçades per urbanitzacions. Quan el 1983 una part del Moviment Ecologista Català (MEC) va decidir avançar políticament i es va fundar Alternativa Verda en una assemblea a la Bisbal d'Empordà, ja feia onze anys que l'agrònom René Dumont havia inaugurat a París l'ecologia política en presentar la seva candidatura a les eleccions presidencials.

Els articles que en Xavier Garcia ha escrit arreu i a *USERDA* sobre les diferents personalitats de l'ecologisme europeu que ha con-

gut mostren que el nostre no era un moviment aïllat, tot i no existir Internet, i que teníem molts i sòlids contactes internacionals.

Els teòrics del pensament catalanista (de Prat de la Riba a Valentí Almirall) no van conèixer la ciència ecològica i aspiraven a una Catalunya desenvolupista. En camp moment no van reflexionar sobre les conseqüències que el «progrés» tindria sobre el territori. El president Macià ho va fer i es resistí que la vall de Sau desaparegués sota el pantà, però pocs nacionalistes ho han destacat. A cap de nosaltres, doncs, no ens seduïen gaire els pensadors de la pàtria, però tampoc ni Marx ni Lenin, que es definien com a productivistes. (De fet, malgrat els esforços recents del

IVAN ILLICH EN UN SIMPOSI D'ECOROPA A LA UNIVERSITAT DE KASSEL EL 19 I 20 DE SETEMBRE DE 1980.

grup d'*El Viejo Topo* per intentar demostrar que l'ecologia ocupava un lloc central en el pensament de Marx –vegeu l'assaig *La ecologia de Marx*, de John Bellamy– l'ecologisme mai no tindrà arrels marxistes.)

Respectàvem les posicions de Manuel Sacristán i del comunista Wolfgang Harich sobre el materialisme dialèctic i l'ecologia, però no els sentíem com a motors ideològics del nostre moviment. En canvi, llegíem Kropotkin, Henry-David Thoreau (l'ideòleg de la desobediència civil) i sobretot Murray Bookchin, l'ecollibertari nord-americà. No cal dir que ens sentíem continuadors de la tasca feta pels llibertaris i naturistes republicans, més pròxims a l'ecologisme que tots el «grans» del pensament nacionalista (salvant-hi Jacint Verdager, que ja tenia una visió holística del món en la seva obra poètica i literària).

EDWARD GOLDSMITH ENTREVISTAT PER SANTIAGO VILANOVA, EL 23 D'OCTUBRE DE 1989, DURANT EL 1R SIMPOSI INTERNACIONAL UNA SOLA TERRA CELEBRAT A BARCELONA.

L'Estat-nació industrialista; el complex militar-industrial; el lobby atòmic i els cartels del petroli –i els seus representants a Catalunya–, eren els objectius de les nostres denúncies. L'economia solar i la democràcia ambiental, que defensàvem com alternativa a la nuclearització, les vàiem representades amb els grans teòrics de la sostenibilitat energètica com eren Nicholas Georgescu-Roegen, René Dubos, Barbara Ward, Barry Commoner i, sobretot, Ernst Friedrich Schumacher (*Small is beautiful*).

EL MIRALL ANGLOSAXÓ

El salt teòric a l'ecologisme anglosaxó el vam fer de la mà d'Edward Goldsmith, fundador de *The Ecologist*. El suport que va dispensar-nos, però, va acabar amb una pèrdua de confiança per la nostra part quan va lliurar l'edició a l'Estat espanyol de la seva històrica revista al grup de Vida Sana, després d'una maniobra conspirativa de la qual va ser víctima el propi Teddy i que es va recolzar en la ignorància sobre l'ecologisme català del seu nebot Zac, fill del magnat sir James Goldsmith, que ha acabat controlant la publicació. (Algun dia explicarem en detall com es va produir aquest lamentable fet i els personatges que hi van intervenir.)

L'associació ECOROPA (Acció Ecologista Europea), presidida pel filòsof Denis de Rougemont, i de la qual era membre fundador Edward Goldsmith, va ser el ferment de la intel·lectualitat ecologista radical dels anys setanta i vuitanta i ens va proporcionar una visió crítica del Tractat de Roma i del procés de la Unió Europea. En les reunions d'ECOROPA vam trobar-nos amb Diana Schumacher (Inora de l'ideòleg de les tecnologies apropiades), Petra Kelly, René Passet, Manfred Siebker, Bernard Charbonneau, Ernst von Weizsäcker i, especialment, amb Ivan Illich, el màxim exponent del pensament ecologista del segle xx.

Una bona part de la informació antinuclear ens venia d'Anglaterra, via *The Ecologist*, i de revistes nord-americanes com el *Bulletin of the Atomic Scientists* o *Coevolution*, entre d'altres, que ens documentaven les nostres posicions crítiques amb el model industrial dominant. Els experts en energia nuclear –Joaquim Corominas, Josep Puig i Pere Carbonell–, han estat sempre en contacte permanent amb el moviment antinuclear internacional i amb els sectors científics

sempre crítics amb l'energia atòmica.

Lewis Mumford, Barry Commoner i els teòrics del moviment bioregionalista californià com Peter Berg, Amory Lovins i Denis Hayes, capdavanters de l'energia solar; Ralph Nader, el líder dels consumidors; Paul i Anne Ehrlich, els ideòlegs de l'explosió demogràfica i, darrerament, l'equip del Worldwatch Institute de Washington, han aportat saba al pensament ecologista català i un profundament científic a les nostres posicions polítiques.

L'accident del reactor de Three Mile Island el 28 de març de 1979 va fer que recolzéssim encara més en la tasca d'experts i científics crítics nord-americans, donat que la tecnologia dels reactors de Vandellòs II i Ascó I i II són de la Westinghouse. Les investigacions i els documents dels professors Tomas Mancuso, Alice Steward, George Kneale, Karl Z. Morgan, Henry W. Kendall i Sidney Moglewer van ajudar-nos a replicar les mentides i les manipulacions informatives de les elèctriques espanyoles sobre el risc nuclear i l'impacte de les radiacions ionitzants. Gràcies a ells vaig poder documentar l'assaig *El síndrome nuclear*, editat a Bruguera el setembre de 1980.

Organitzacions com The Friends of the Earth o la Clamshell Alliance antinuclear ens van permetre crear una base de dades que va omplir el buit de les nostres institucions universitàries i científiques que, a excepció del Col·legi de Biòlegs, mai no es mullaven sobre els grans debats ecològics del país.

El Col·lectiu de Dones de Boston (Boston Women's Health Collective), que ja havia editat el famós assaig *Our Bodies Ourselves* el 1971, seria també decisiu per introduir l'ecofeminisme a Catalunya de la mà del Col·lectiu Lamar i d'ecologistes vinculades a la revista *USERDA*. El llibre va ser adaptat el 1982 per Pilar Sentís, Cristina Doria, Amy Schwartz, Leonor Taboada i Marisa Ortigosa, entre d'altres –aquest és un fet oblidat per l'editorial Icaria, que ja n'ha fet diverses edicions. Algunes d'aquestes ecofeministes van divulgar el treball ideològic de Françoise d'Eaubonne.

L'ampli bagatge teòric i de relacions internacionals de l'ecologisme català –lluny de tot arribisme i oportunisme polític– ha estat menystingut pels qui avui governen la Generalitat. De savis fóra rectificar
Proper capítol: **Petra Kelly i el mirall alemany.**